

MOSAIC OF RELIGIONS
AND LANGUAGES:

GALATA

Galata'nın tarihi, İstanbul tarihi kadar eski.
En görkemli dönemini ise 12. yüzyılda buraya
yerleşen Cenovalılarla yaşamış.

By FARUK PEKİN Photos ARTÜR BÜYÜKTAŞÇIYAN

*Galata is not merely a district of İstanbul but a
town in its own right which enjoyed its heyday
as a Genoese colony in the 12th century.*

Dünyamızda bazı kentler vardır ki, bunlar dünya tarihinde birer köşetaşdır. İşte İstanbul böylesi kentlerden biri. Gerçekte, yaklaşık ikibin beş yüz yılı aşan kesintisiz ekonomik, toplumsal, kültürel yaşamıyla varlığını sürdüren tek örnek. Özgün dinler ve diller mozaığı ile dünya başkenti olarak adlandırılan bu kentin aykırı, farklı köşelerinden biri Galata.

Galata, Tophane, Azapkapı ve Galata Kulesi arasında yaklaşık 3 km uzunluğunda bir surla çevrili idi ve iç surlarla 5 bölüme ayrılmıştı. Bu surlar üzerinde biri hâlâ duran 12 kapı yerliyordu. Semtin tarihi kentin tarihi kadar eskidir. İlk Çağ'ın sonlarında bölge Syka (Sycae=İncirlik) olarak adlandırılıyor. II. Theodosius (408-450) zamanında, içinde kiliselerin, forumların, tiyatroların, hamamların bulunduğu bu semt XIII. Bölgeyi oluşturuyor.

Galata kelimesinin kökeni belli değil. Kimilerine göre buradaki süthaneler nedeniyle Galaktos (süt) sözcüğünden kaynaklandı. Kimilerine göre ise İtalyanca merdiven, iskele anlamına gelen "calata" kelimesinden türetildi. Hatta Galata kelimesinin buradan Anadolu'ya geçen Gotlar'ın adından geldiğini söyleyenler de var.

Galata'nın parlak dönemi 12. yüzyılda buraya bazı ayrıcalıklarla yerleşen Cenovalılar ile başlar. Bölge bir ara Venediklilerin egemenliğine geçer. 13. yüzyıldan sonra bölge Cenovalıların etkinliğinde bir Latin kolonisidir.

Fetih'ten 23 yıl sonraki 1476 tarihli bir belgeye göre Galata'da 592 Rum, 535 Müslüman, 332 Frenk, 62 Ermeni evi varmış. Galata çeşitli mezheplere, tekkelere bağlı Müslüman, Rum Ortodoks, Ermeni (Gregoryen, Katolik; Protestan), Süryani, Keldani, Yahudi (Karay, Sefarad, Eşkenaz), Arap, Çingene, Sırp, Arnavut, Ulah, Cenovalı, Venedikli, Fransız, Levanten topluluklarıyla zengin bir dinler, diller mozayığı oluşturur.

Gemiciler semti olması nedeniyle Galata aynı zamanda bir eğlence semtidir; özellikle "Frenk mahallesi"nde daha özgürce şarap içenler açısından. Evliya Çelebi "Galata demek, meyhane demektir" der.

Galata'da özellikle Tophane ve Azapkapı çevreleri Müslümanlarca iskan edilmiş. Cami, mescit, tekke, sebil gibi dinsel, han, bedesten gibi ticari eserler var Müslümanlara ait. Ama bir zamanlar genelde Hıristiyan kurumlarının etkin olduğu bir yer. Özellikle 19. yüzyılda Hıristiyanların zenginleşme-

There are some cities which are cornerstones in world history. One such is Istanbul, the only metropolis which has maintained its existence, with a thriving economic, social and cultural life, for around two and a half thousand years.

Facing the old walled city of Istanbul on the southern shore of the Golden Horn is Galata, once a town in its own right surrounded by 3 km long walls with 12 gates, one of which still stands today. Within the outer walls, which stretched between Azapkapı, the Galata Tower and Tophane, Galata was once divided into five areas by inner walls.

A mosaic of languages and religions throughout its history, Galata remains unique in character even today. Galata's history is as old as that of Istanbul, known in antiquity as Syka (from sycae meaning fig orchard). During the reign of the Byzantine Emperor Theodosius II (408-450) Galata, with its churches, forums, theatres and baths, formed Istanbul's Thirteenth District.

The origin of the word Galata is unknown. According to one theory it derives from "galaktos" (milk) after the dairies here, and according to others from the Italian word "calata" meaning steps or quay. A third conjecture is that it was named after the Goths who passed through here on their way to Anatolia.

Galata enjoyed its heyday under the Genoese who established a colony here in the 12th century and enjoyed an extensive degree of autonomy under the Byzantines. The Venetians wrested Galata from the Genoese for a short period, but in the 13th century we find the Genoese back in control again.

A document dated 1476, 23 years after the Turkish conquest, reports that Galata consisted of 592 Greek households, 535 Turkish, 332 Frank (European), and 62 Armenian. Over the years the religious and ethnic mosaic of Galata began to display even greater diversity, with Muslims belonging to various sects and mystic orders, Greek Orthodox, Armenians (Gregorian, Catholic and Protestant), Syrian Orthodox, Chaldeans, Jews (Karay, Sephardic, and Eshkenazi), Arabs, gypsies, Serbians, Albanians, Wallachians, Genoese, Venetians, Frenchmen and Levantines.

As a port of call for ships from all over the Mediterranean, the Black Sea and further afield, Istanbul had a floating population of foreign seamen who sought their entertainment in the "meyhanes" (literally meyhane means drinking house, more generally

Saint-Benoit

Beyoğlu Hastanesi

Galata Kulesi

Karaköy Karakolu

siyle semt çehre değiştirir. Sık sık görülen yangınlarla yok olan ahşap evlerin yerini kagir yapılar almaya başlar. Semte suyun getirilmesi, çok sayıda çeşme yapılmasıyla birlikte yerleşimde de yoğunlaşma olur. 19. yüzyılda yerleşim yukarılara doğru kayar, zaman içinde bugünkü Beyoğlu oluşur.

Galata yabancı devlet temsilcilerinin, reformcu sultanların Beyoğlu'nun Pera ve Taksim bölümlerine ağırlık vermeleri nedeniyle büyük kamu binalarına sahip olamaz. Ancak Osmanlıların yıktırdığı surlardan kalanlarıyla, doldurulan sur hendeklerinin oluşturduğu sokaklarıyla, sayıları giderek azalan Türk Ortodokslarıyla, Ortodoks Kilisede ayin yapan Süryanileriyle, Beyaz Ruslarıyla, Musevileriyle, Ermenileriyle, her dairesinde ayrı bir etnik yapı sergilenen evleriyle, yeraltındaki camisi, bir apartmanın 4. katındaki kilisesi, Barok, Rokoko, I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarıyla, semte damgasını vuran kulesiyle hâlâ her köşesinde tarihsel bir gizemi barındırmayı sürdürüyor.

Galata'yı Tophane'den Azapkapı'ya oradan da Galata Kulesi'ne doğru gezmeye başladığımızda çok ilginç yapılarla karşılaşırız.

Tophane, Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan, daha sonra geliştirilen bir yapıdır. Yapıların bir parçası olan Teftiş Köşkü, bugün Marmara Üniversitesi Konukevi. Köşkün yanındaki Barok mimari örneklerinden 1826 tarihli Nusretiye Camisi'dir. Kılıç Ali Paşa Camisi yanındaki 1732 tarihli Tophane Çeşmesi, Barok yapılı, bitkisel motifler ve arabesklelerle süslüdür.

Kılıç Ali Paşa Camisi Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa için Mimar Sinan tarafından yaptırılan külliyeeye aittir. Külliye, cami, türbe, sebil, medrese ve hamamdan oluşur. Caminin yapımı 1580 yılına tarihlendirilir.

Kemankeş Caddesi: 19. yüzyıl sonu, 20. yüzyıl başı mimari yapılarının ilginç örneklerini barındırır. Caddenin sol tarafında yer alan ritim binaları bu yüzyılın başından itibaren inşa edildi. Sağdaki Voyvoda Karakolu hala Tanzimat Dönemi Osmanlı armalarını sergilemekte. Yine sağdaki Mimar Nafilyan'ın yapıtı Hovagimyan Hanı ilginç önyüz süslemeleri ile dikkati çeker. Soldaki Gümrükler Başmüdürlüğü binası çevreye aykırılık güden pira-

a restaurant where liquor and food is served together and where the incomers sit, talk and drink for long hours) of Galata. Indeed some Muslims, too, found these establishments convenient for enjoying a glass of wine without risk of reproach. According to Evliya Çelebi, "Galata means meyhanes".

The Muslim neighbourhood of Galata were largely focused around Tophane and Azapkapı, where there were numerous religious and commercial buildings belonging to the Muslim community. On the whole, however, Galata was known for its Christian institutions.

In the 19th century Galata underwent extensive change, as the Christian community became wealthier and began to rebuild the timber houses destroyed by

fire in masonry. As drinking water was piped in to more local fountains, settlement here spread northwards, and the Beyoğlu we know today evolved. Most of the embassies and new public buildings constructed by the reformist sultans preferred sites in this new area comprising Pera and Taksim, rather than Galata.

Meanwhile in Galata, with its remains of Genoese walls demolished by the Ottomans, and streets which grew up on the filled-in moats, each apartment block displayed its own ethnic structure. Here were to be found the Turkish Orthodox community (which broke away from the Greek Patriarchate following the War of Independence), the Syrian Orthodox who hold their services in the Greek Orthodox

church, White Russians, Jews and Armenians. The buildings are as fascinating as the inhabitants: an underground mosque, a church on the fourth floor of an apartment building, the ancient Galata Tower, and architectural styles ranging from baroque and rococo to neo-classic Ottoman.

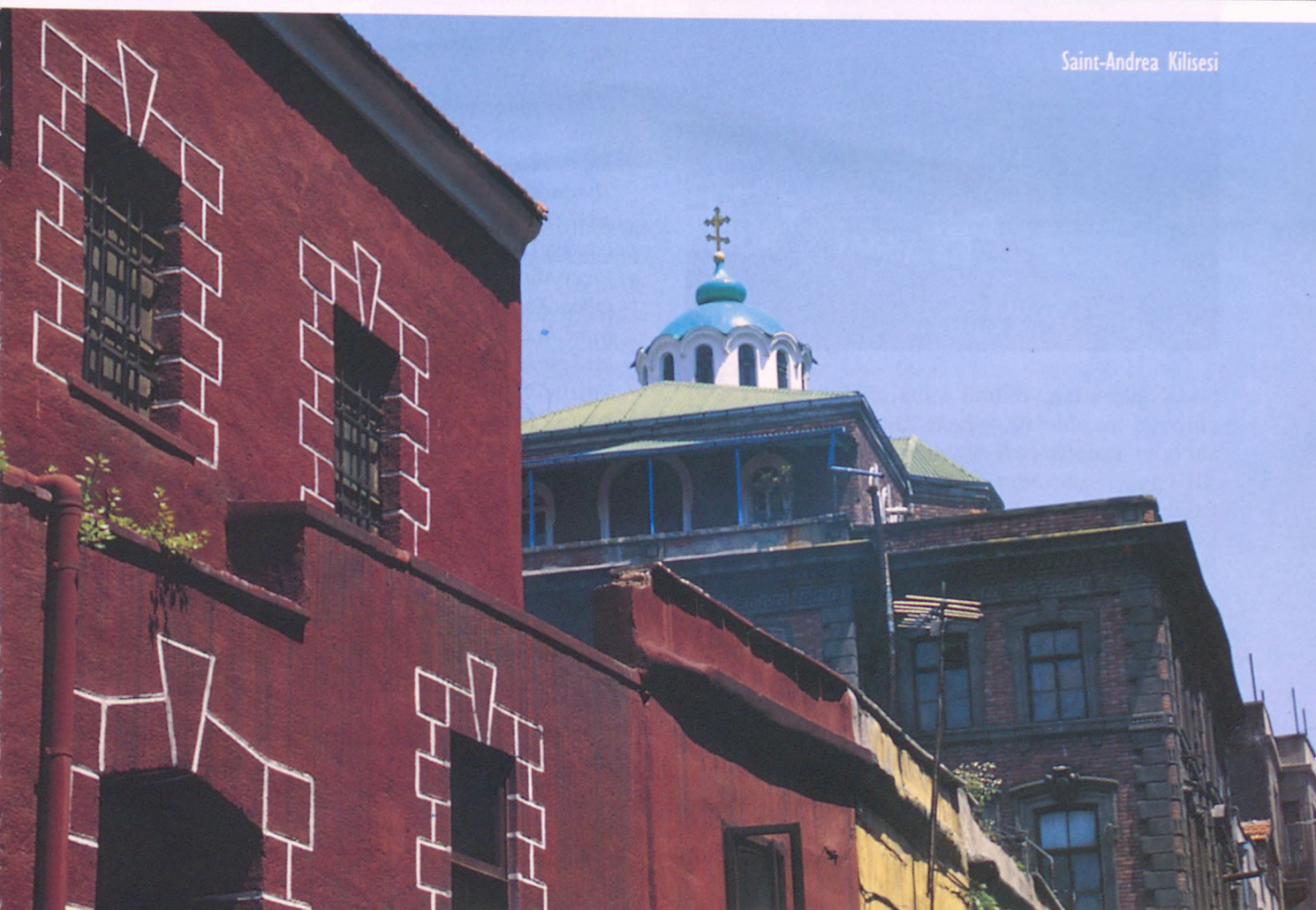
We could take a tour of some of the principal monuments of Galata, starting from Tophane and strolling parallel to the sea as far as Azapkapı and from there uphill to Galata Tower.

The Cannon Foundry, after which Tophane is named, was originally built by Sultan Mehmet the Conqueror, although rebuilt and enlarged in later centuries. The Teftiş Köşk (Inspection Pavilion) which was part of the foundry complex, is now a guest house for Marmara University. It stands next to Nusretiye Mosque, a

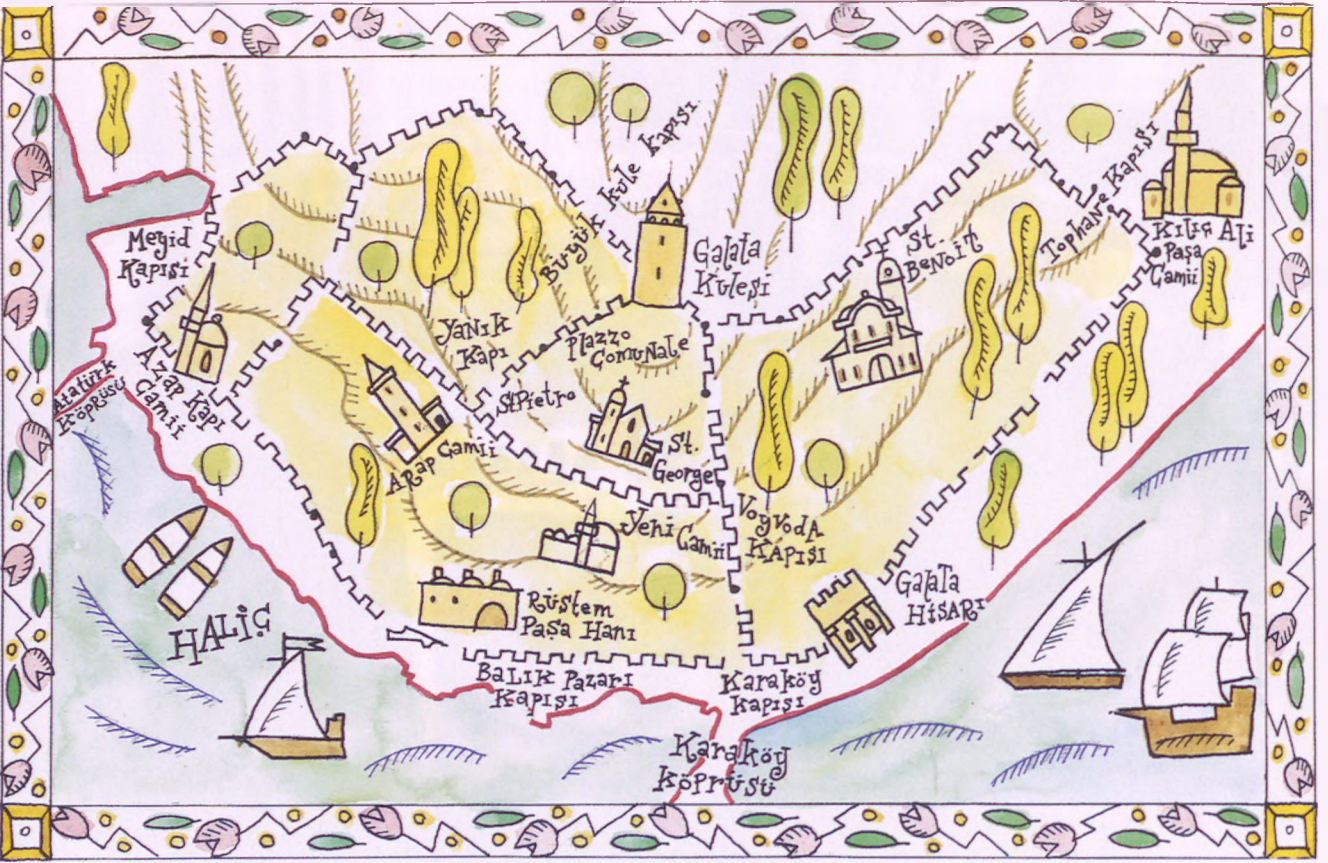

Arap Camii'nin içi

Saint-Andrea Kilisesi

HaritaMap BİROZ BA YR-AM

Karaköy Rıhtım

midal çıkıntılarını, dilimli kabartmaları ile benzeri olmayan bir eklektik yapıdır. Denizyolları binası üç kat boyunca yükselen sütunlarıyla öne çıkar.

Ali Paşa Değirmeni Sokak'taki Türk Ortodoks Patrikhanesi, Papa I. Eftim adıyla patrik olan, Fener Patrikhanesini yetkisiz ilan eden Pavli Eftim Erenerol tarafından kuruldu. Bugün Panagia, Meryem Kilisesi'nde temsil edilen Patrikhanenin İstanbul Episkoposluğu 1921 tarihini taşıyor. Kilisedeki en önemli eser 16. yüzyılda Kırım'dan getirildiği söylenen gümüş kaplama içindeki Siyah Meryem ikonasıdır.

Vekilharç Sokak 15 numarada yer alan Süryani Kilisesi Vaftizci Yahya adına yaptırılmış. Ancak kilise bugün güneydoğudan İstanbul'a göçeden

baroque building dating from 1826. The baroque style is echoed in the Tophane Fountain dating 1732 which stands next to Kılıç Ali Pasha Mosque.

The Kılıç Ali Pasha who had this mosque built in 1580 by the renowned 16th century Ottoman architect, Sinan, was of Italian origin and rose to become Kaptan-ı Derya or high admiral of the Ottoman fleet. The mosque has a complex of the founder's tomb, a sebül (kiosk for distributing drinking water), medrese (college) and baths.

Proceeding south towards the ferryboat quay we can follow Kemankes Caddesi, a road parallel to the waterfront lined by some interesting examples of late 19th and early 20th century architecture. To the right is the Voyvoda Police Station which still bears the Ottoman coat of arms, and nearby on the right Hovagimyan Han, a commercial building designed by Nafilyan, is notable for its decorative facade. The eclectic design of the Directorate of Customs on the left, with its pyramidal protuberances and lobed reliefs, is in startling contrast to its surroundings. This is followed by the Maritime Lines Buildings, distinguished by rows of ornamental engaged columns stretching up three storeys of the facade.

The Turkish Orthodox Patriarchate on Ali Paşa Değirmeni street was founded by Pavli Eftim Erenerol who declared the Fener Patriarchate null and void and became Patriarch Eftim I. The Patriarchate church of the Panagia contains the famous Black

Süryanilerin kullanımında.

Galata bölgesinde en ilginç yapılar bazı binaların en üst katlarında yer alan Rus kiliseleridir. 1850'li yıllarda Aynaroz (Mt. Athos) ya da Kudüs'e giden hacı adaylarının konaklaması için Galata'da büyük binalar yaptırılır ve bunların en üst katına birer kilise inşa edilir. Bugün bir vakıfça idare edilen bu binalar 1917'den sonra Beyaz Ruslara da mekan oldu. Aya Andrea, Aya Elia, Aya Pandelemion adlarını taşıyan kiliselerin yeşil renkli kuleleri Galata Kulesi'nden çok iyi görülmekte.

Surp Kirkor Lusavoriç Kilisesi dış duvarı Kemeraltı Caddesi'ne bakan İstanbul'daki en eski Ermeni Gregoryen kilisesidir. Tarihi 1391'e kadar inmekte. 1427'de Benediktenlerce kurulan St. Benoit Kilisesinden geriye kalan tek Ortaçağ kulesi bugünkü St. Beneoit Lisesi binaları içindedir.

Bugün deniz otobüslerinin kalktığı iskele ile Sarayburnu'na yakın duran Sepetçi Kasrı'nın bulunduğu yer arasında bir zincir gerili imiş dubalar üzerinde; Haliç'e girişi kontrol için. Zincirin Galata'da bağlı olduğu yerde bir de kale ve mahzen varmış. İşte bu mahzen 18. yüzyılda camiye çevrilmiş. Yeraltı Camisi İstanbul'un en ilginç yapılarından. Eski Karantina Binası'nın altında tonoz örtülü 54 payeye sahip.

Arap Camisi 16. yüzyılda Endülüs'ten kovulan ve Galata'ya yerleştirilen Berberiler tarafından kullanıldığı için böyle adlandırıldığı sanılmaktadır. Üzerinde 715'de Mesleme tarafından yapıldığı yazılmakta. Ancak muhtemelen 14. yüzyılda Cenovalılar tarafından Gotik stilde yaptırılan bir katolik kilisesi idi. Minaresi çan kulesine benziyor.

Restorasyon sırasında tabanı açıldığında ortaya çıkan ve Latinlere ait mezartaşları bugün Arkeoloji Müzesi'nde bulunuyor.

Galata Kulesi 1349'da Cenovalılarca Galata'yı çevreleyen surların başkulesi olarak inşa edildi. Yapılışı hakkında çeşitli söylentiler var. Başlangıçta İsa Kulesi olarak adlandırılıyor. Osmanlılar döneminde zindan ve gözlemevi olarak kullanıldı. Yangın ve fırtınalardan sonra sık sık restore edildi. Son olarak 1964'de onarım gördü ve 1967'de yeniden kullanıma açıldı.

Galata semti işte böyle her gün yeniden keşfedilmeyi, yapraklarının daha sık karıştırılmasını bekleyen bir tarih kitabı gibi.

Virgin, a silver-plated icon said to have been brought from the Crimea in the 16th century.

The Syrian Orthodox Church of St. John stands at number 15 Vekilbarç street.

Three large buildings in Galata built to house Russian Orthodox pilgrims on their way to Mt. Athos or Jerusalem in the 1850s have churches on their upper floors. The property of a foundation today, these buildings housed White Russians who fled to Istanbul from Russia from 1917 onwards. The churches, dedicated to St. Andrew, St. Elijah and St. Pandelemion, can be recognised by their green towers, of which there is a good view from Galata Tower. The Church of Saint George the Illuminator on Kemeraltı Caddesi, is the oldest Armenian Gregorian church, whose origins can be traced back to 1391.

The mediaeval tower, which is all that remains of the church of St. Benoit, founded by the Benedictines in 1427, today stands in the grounds of St. Benoit Lycee.

During Byzantine times, enemy ships used to be prevented from entering the Golden Horn by a chain stretched across the mouth of the inlet between Sepetçi Kasır on the headland where Topkapı Palace stands and a dungeon below a tower in Galata. The chain

rested on pontoons, and on the Galata side was anchored in the dungeon, which was converted into a mosque known as the Underground Mosque (Yeraltı Cami) in the 18th century. The vaulted roof of the mosque is supported by 54 pillars. Above the mosque is the former Quarantine Building.

The Arab Mosque (Arap Cami) is thought to have been so named because it was used by Berbers expelled from Andalusia in the 16th century. Although the inscription records that it was built by Mesleme in 715, this Gothic building was almost certainly a Latin church built by the Genoese in the 14th century. Latin grave-stones discovered under the floor during restoration can now be seen in the Archaeological Museum.

Galata Tower was built in 1349 by the Genoese, as the main tower in the Galata walls. Originally known as the Christ Tower, during Ottoman times it was used as a dungeon and watch tower. It has undergone frequent repairs after fires and storms, and was last restored in 1964 and opened to the public.

Galata is like a history book whose pages deserve more detailed study of the surprises awaiting rediscovery.

